

PerspeX

Hoe garanderen we veiligheid voor iedereen?

Veiligheid

Hoe veilig surf jij op het internet?

Waterstof, hoe gaat het ons helpen?

Internationale veiligheid is zelden zo actueel geweest.

Inhoud

6 Hoe veilig surf jij op het internet?

8 Critici hekelen nieuwe wet die NCTV moet gaan reguleren

10 Waterstof, hoe gaat het ons helpen?

12 Liever in Zwolle dan in Amsterdam

14 Grenzen aan veiligheid?

16 Veiligheid in de Tweede Kamer, hoe zit dat?

18 Veiligheid voor iedereen

20 Erfgoed te koop

23 In de media

Voorwoord

Arjen Breeman – Penningmeester en vicevoorzitter

“**Internationale veiligheid is zelden zo actueel geweest.**”

Deze PerspeX gaat over veiligheid, een belangrijk onderwerp in de hedendaagse nationale politiek. Zo belangrijk zelfs dat we er een halve ministerienaam voor gereserveerd hebben. Er zijn dan ook talloze onderwerpen te koppelen aan het thema ‘Veiligheid’. Sinds 24 februari 2022, de dag waarop de Russische invasie van Oekraïne begon, is de politieke kijk op veiligheid in verschillende Europese landen behoorlijk veranderd. Internationale veiligheid is zelden zo actueel geweest.

Maar ook dichterbij onze persoonlijke levenssfeer is veiligheid een groot thema. Ik denk bijvoorbeeld aan straatintimidatie, waar veel (jonge) vrouwen tegenwoordig mee te maken hebben. Gelukkig staat dat thema tegenwoordig iets vaker op de politieke agenda. Iedereen zou immers veilig over straat moeten kunnen.

Ook nieuwe technologische ontwikkelingen leiden inherent tot vragen aangaande veiligheid. Hoe wordt omgegaan met het opslaan en verwerken van persoonlijke gegevens? Welke bevoegdheden geven we aan onze inlichtingendiensten? Hoe wegen we de balans tussen privacy en veiligheid? Kortom, er is voldoende ruimte om een goed debat te voeren over veiligheid, en wat dat ons mag kosten. Binnen PerspectieF is veiligheid wellicht een wat onderbelicht thema. Ik hoop en vertrouw erop dat deze PerspeX daarin verandering kan brengen. Veel leesplezier! □

Hoofdreactioneel

Antrude Oudman - Vertrekend hoofdredacteur

“**Wie de lat hoog legt, loopt ook meer risico te struikelen.**”

Begin mei schreef Coen van de Ven in De Groene Amsterdammer een stuk over moraal in de politiek. Ik zat driftig te knikken terwijl ik het las. Zijn cynische conclusie was niet: er is geen moraal in politiek. Hij was nóg veel cynischer: politiek straft iemand met een morele standaard keihard af. Dat is ten eerste paradoxaal. We willen politici die zich moreel uitspreken, maar wie dat durft formuleert een meetlat die de eigen ondergang kan zijn. Maar het is ten tweede gevaarlijk, want het resultaat is dat politici – en bestuurders – zich niet wagen aan morele standaarden. Wie geen waarde of norm uitspreekt, hoeft immers ook niet aan die standaard te voldoen.

Aanleiding voor Van de Vens stuk was het vernietigende commentaar op Sigrid Kaag nadat was gebleken dat zij wist van het grensoverschrijdend gedrag binnen D66. Kaag werd niet alleen terecht bekritiseerd als leider van D66, maar óók – of meer nog – omdat zij juist zelf moreel leiderschap wilde uitdragen. En in dat tweede element zit een dubbele standaard. Morele standaarden zijn ideeën over wat goed en wat slecht is. Elke politicus heeft morele opvattingen. De politiek is een arena van mensen met verschillende opvattingen over wat de samenleving verrijkt en verarmt, over wat we moeten aanmoedigen en wat we moeten ontmoedigen. Dus eigenlijk is Kaag juist te prijzen omdat zij tenminste uit durfde te spreken waar elk ideeën over heeft. Los van haar rol en passiviteit bij het grensoverschrijdende gedrag, het gaat me om het principe van moraal in politiek. Want het cynische is dat een fout daardoor dubbel zo hard afgestraft zal worden. Omdat we dan extra verantwoordigd zullen hoofdschudden: en zij wilde een moreel leider zijn?

We zijn voor iets, tegen iets anders. En alleen al die ‘voor’ en die ‘tegen’ hebben nuances en mitsen en maren, en tegen de tijd dat die punten en komma’s zijn uitgesproken, is er heus geen tijd om het te hebben over grootse idealen, visies en dromen. Als je het er al over durft te hebben. Ik geef het stokje door, dit is mijn laatste hoofdreactioneel. Daarom ter besluit wil ik vragen: welke ruimte géven wij moraal in de politiek? □

Redacteur: Marnix Koops

Hoe veilig surf jij op het internet?

Wie weet jouw wachtwoord? Zit jij veilig op het internet? Om mijzelf en zo ook jullie te informeren over onze online veiligheid besloot ik mij te verdiepen in het recent verschenen boek *Ik weet je wachtwoord (2020)* van Daniel Verlaan. Verlaan is een gerenommeerde techjournalist, gespecialiseerd in de duistere kanten van het web. Zo ging hij undercover in een pedofiellenetwerk, onderzocht hij het darkweb en sprak hij met verschillende berechte hackers. In zijn boek legt hij in simpele taal uit hoe jij en ik ervoor kunnen zorgen dat we niet ten prooi vallen aan online crimi-

nelen. In dit artikel schets ik het kort het probleem en geef ik enkele cruciale tips uit het boek die ik aan de leden van Perspectief wil doorspelen. Onze wereld zal zich steeds meer achter de computer gaan afspelen, dus zorg ervoor dat jouw wachtwoorden niet op straat liggen.

Misschien herinner je het je nog: in 2018 verscheen er een filmpje op Dumpert waarin verschillende Nederlandse burgers te zien waren via hun gehackte webcam. Ook model en fotograaf Kim Feenstra was te zien in haar woonkamer, waar ze rondloopt zonder zich ervan

bewust te zijn dat ze wordt gefilmd. Ondanks de discussie of het filmpje al dan niet in scene was gezet, ontstond in mij toch lichte paniek. Dat kleine cameraatje bovenin mijn scherm zou mij zomaar kunnen filmen in mijn eigen huis. Uit voorzorg kocht ik toch een Webcam Cover, een handig schuifje die de webcam kan blokkeren als je hem niet gebruikt. Misschien een beetje paranoia. Of waren mijn zorgen terecht?

Daniel Verlaan schrikt vaak van de naïviteit en nalatigheid van de gemiddelde Nederlander omtrent zijn eigen online veiligheid. De meeste mensen ▶

denken er nooit over na of het maakt ze simpelweg niets uit wat er met hun online gegevens gebeurt. De gebruikte wachtwoorden laten vaak veel te wensen over: het meest gebruikte wachtwoord in Nederland is nog steeds '123456'... Niet gek dat Verlaan zich allereerst grote zorgen maakt om de veiligheid van wachtwoorden.

Wachtwoorden

De meeste mensen weten eigenlijk wel dat hun wachtwoorden veel te makkelijk te kraken zijn, maar nemen niet de moeite om ze te veranderen. Ook gebruiken veel Nederlanders hetzelfde wachtwoord voor meerdere accounts. Daar

ligt vooral een groot probleem. Laten we de proef op de som nemen. Ga naar de website haveibeenpwned.com en vul jouw meest gebruikte emailadres in. Gedaan? Goed, want nu kan je zien of jouw emailadres plus bijbehorend wachtwoord op straat ligt door een datalek van een bedrijf waar jij ooit een account hebt aangemaakt. Is dit het geval, dan zal ik aanraden om zo snel mogelijk bij alle accounts waar jij dat wachtwoord gebruikt een nieuw wachtwoord te kiezen.

Nu je toch een nieuw wachtwoord moet kiezen kun je gelijk een andere tip van Verlaan toepassen. Verlaan schrijft dat je voor al je accounts het beste een uniek wachtwoord kan gebruiken. Helaas leven

we in een tijd waar je voor elke bestelling of reservering gelijk een nieuw account moet aanmaken, dus alles onthouden is praktisch onmogelijk. Gelukkig is hier een oplossing voor: de Passwordmanager. Zo'n manager is een online programma (en app) waarin je al jouw wachtwoorden veilig kan opslaan, zodat je ze niet zelf hoeft te onthouden. Ikzelf gebruik Bitwarden, een app die ook komt met een handige extra functie: een random password generator. Deze generator maakt een willekeurig wachtwoord met een lengte naar keuze (minimaal 20 wordt aangeraden), die je vervolgens vanuit de app kan kopiëren als je ergens in moet loggen. ▶

Het is begrijpelijk dat dit korte stuk bij jou voor meer vragen dan antwoorden heeft gezorgd. Ik raad daarom iedereen die zich online beter wil beveiligen aan om Verlaan's boek zelf te lezen of het internet te raadplegen voor extra informatie. Het bedenken van lange en unieke wachtwoorden voor al je accounts is al een grote stap in de goede richting. Ga er een avondje voor zitten en zorg dat jij wel veilig kan twitteren over de nieuwe PerspeX! □

“**het meest gebruikte wachtwoord in Nederland is nog steeds '123456'...**”

Redacteur: Daniël van Holten

Critici hekelen nieuwe wet die NCTV moet gaan reguleren

“De Tweede Kamer buigt zich over een controversieel nieuw wetsvoorstel voor de Nationale Coördinator Terrorisbestrijding en Veiligheid (NCTV). Er waren recent twee schandalen rondom de NCTV. Daarom kijken we vanuit de redactie ook kritisch naar de nieuwe wet. We bekeken het wetsvoorstel, position papers van mensenrechtenorganisaties en de NCTV, en besprekingen door collega's uit het veiligheidsdomein en een rondetafelgesprek over de wet.”

De NCTV is een nieuwe maar belangrijke speler bij het Nederlandse veiligheidsbeleid. Ze houdt zich bezig met maatschappelijke weerstand tegen terreur, coördinatie van beleid en actie tegen terreur, crises en bescherming van politici. De organisatie is een paar jaar na 9/11 opgericht om de veiligheid te coördineren. Hiervoor doen ze onderzoek, analyses en verwerken informatie die ze zelf verwerven en vanuit de overheid krijgen.

Ophef

Recent ontstond ophef over de NCTV. De NCTV onderzoekt verschillende fenomenen zoals polarisatie en extremisme. Voor die analysefunctie was wettelijk nog niet duidelijk wat zij mag, vooral op het gebied van informatie. Coördinator NCTV wordt namelijk niet geregeld door een door de Kamers goedgekeurde wet, maar door een ambtelijk document dat de minister wijzigt en vaststelt.

Onlangs bleek ook dat de NCTV mensen online volgde voor haar informatie- en analysetaak. Volgens de NCTV volgde ze mensen om fenomenen in kaart te brengen, en volgde ze niet om de personen. Denk aan een protest en de mensen rondom een protest om te zien

waar ze zich op richten en hoe groot de kans is op verstoring en geweld. De NCTV heeft een mandaat (bevoegdheid) voor het onderzoek naar die fenomenen, maar niet voor het volgen van mensen. Door het onduidelijke kader kon de NCTV ver gaan, ook met anonieme onlineprofielen.

Daarna ontstond ophef omdat de NCTV moskeeën bezocht om radicalisering in kaart te brengen. Later bleek dat vergaander methoden van undercover geheime bezoeken in een paar gemeenten waren gebruikt. Maar het belangrijke verschil: de AIVD en politie hebben meer en betere kaders over welke bevoegdheden hoe ingezet worden, de NCTV heeft dat niet..

Wetsvoorstel

Het nieuwe wetsvoorstel is vrij kort en bespreekt slechts een deel van het onderzoeken, informatie delen en openbaren en over toezicht. Organisatie Bits of Freedom vindt toezicht een probleem in de wet. Het valt op dat de NCTV nog niet onder toezicht van het ministerie van Justitie valt, zoals de politie. Ze valt ook niet onder het toezicht van de inlichtingendiensten en dit wetsvoorstel stelt zelfs een deel van de AVG-regels buiten werking. De NCTV overtrad

de AVG al voorheen en nu krijgt ze ministeriële toestemming om van de AVG af te wijken, als het noodzakelijk en evenredig is.

De verhouding tussen NCTV en de andere veiligheidsdiensten riep al vragen op. Critici vroegen of de taak overgeheveld kan worden naar de AIVD en onder de Wet Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten kan vallen. Andere critici vroegen of het systeem van toezicht dat de AIVD heeft gebruikt kan worden, want nu is er nog steeds een vrij ruime en

onduidelijke wettelijke basis.

De kritiek op deze wet is niet mals - en terecht. Het wetsvoorstel lijkt eerdere fouten van de NCTV te corrigeren door bevoegdheden te regelen voor wat eerst niet mocht. De NCTV wordt niet ingeperkt. Een van de sprekers bij een rondetafelgesprek sprak van een 'dochter die dronken thuis komt geen stevig gesprek maar een fles drank geven'. Critici blijven betwisten of de NCTV haar analysefunctie nodig heeft en of zij niet een uitdijend

bestuursorgaan is die steeds verder gaat dan de bedoeling.

Er zijn ook positieve punten. De politie en de AIVD loven de samenwerking en de analyse die de NCTV levert. Daar zien ze wel degelijk toegevoegde waarde. De NCTV is er voor breder onderzoek dan de politie en AIVD die concrete dreigingen onderzoeken, en kan bredere fenomenen en trends onderzoeken. Samengevat: er ligt een nieuw wetsvoorstel voor de NCTV en dat is belangrijk om in de gaten te houden! □

Ontdek Theologie tijdens onze **VOORLICHTINGS-DAGEN 2022** voor bachelor, premaster en master Theologie.

Waarom geloof jij eigenlijk?

Iedereen gelooft wel ergens in. In God, in zichzelf of iets anders. Ergens in geloven werkt verbindend. Maar we zien ook dat geloven vaak leidt tot verwijdering. Waar geloof jij in? Geloof is wat wij onderzoeken en waar wij onszelf en anderen op bevragen. Wat anderen geloven maakt ons nieuwsgierig. Wij geloven. En omdat wij geloven, willen we steeds meer weten.

Kijk op > pthu.nl

Protestantse Theologische **Universiteit**

Inspiring wisdom

Vanuit de werkgroep Duurzaamheid:
Dennis van den Broek, Alwin Kuup,
Ellen Hensels, Andie Goeree,
Gerdine Kaptijn, Camiel Simons,
Clarissa de Ruijter, Ruben van der
Veen, Jeroen van Westen

verbranding van waterstofgas geen koolstofdioxide vrijkomt. Het is echter een misverstand dat waterstof op zichzelf een vorm van duurzame energie is. Het is een 'energiedrager' en moet geproduceerd worden. Als er een elektrische stroom door water gaat, valt het uiteen in zuurstof en waterstof, waarbij de waterstof vervolgens wordt gebruikt. Als de elektrische stroom die nodig is wordt opgewekt uit zonne-energie of windenergie spreken we van groene waterstof.

In vergelijking met aardgas is waterstof lichter waardoor het relatief minder energie oplevert dan aardgas. In de toekomst moet er drie keer zoveel waterstofgas ten

opzichte van aardgas door het aardgasnetwerk stromen bij gelijke vraag.

Gelukkig is het huidige aardgasnetwerk in Nederland volgens experts geschikt voor de transport van waterstofgas. Er is echter een investering van tussen de 200 en 300 miljoen euro nodig om het aardgasnetwerk helemaal geschikt te maken.

De uitdagingen voor het gebruik van waterstof liggen in de productie, opslag en distributie. Via innovatie is het echter mogelijk om de transitie van aardgas naar waterstofgas op gang te zetten. En dan is het de vraag: willen we ál het gas door waterstof vervangen?

Energietransitie

Er zijn vier toepassingen mogelijk voor waterstof: industrie, mobiliteit, woningen en elektriciteit. In Nederland wordt waterstof nu voornamelijk gebruikt door de industrie. Deze vraag zal alleen maar toenemen wanneer producenten als Tata Steel omschakelen naar andere productieprocessen. De vraag van de industrie zal hiermee flink toenemen en zal zwaar blijven drukken op de waterstofvoorraad. In veel gevallen zijn er echter geen groene alternatieven.

Het is onverstandig om in te zetten op waterstofauto's: het is namelijk veel minder efficiënt dan elektrische auto's. ▶

Waterstof, hoe gaat het ons helpen?

De Europese Commissie lanceert regelmatig verduurzamingsplannen in kader van Fit for 55. Dit is een pakket maatregelen waarmee onze uitstoot in 2030 met 55% verminderd moet zijn. En natuurlijk volgen wij deze ontwikkelingen als werkgroep Duurzaamheid op de voet. Recent presenteerde de Europese Commissie een conceptvoorstel waarin investeringen wel of niet als duurzaam geclassificeerd worden op basis van wetenschappelijke maatstaven. Door deze classificatie hebben bedrijven een duidelijk idee over welke economische activiteiten leiden tot een duurzame energievoorziening. De classificatie gebeurt op basis van criteria die we

hier zullen noemen, gevolgd door een beschouwing van de rol van waterstof in de energietransitie.

Zes criteria

Door gebruik te maken van data wordt een economische activiteit als groene investering geclassificeerd wanneer de activiteit voldoet aan alle zes volgende criteria. De eerste twee behandelen mitigatie en adaptatie van klimaatverandering, oftewel of de activiteit bijdraagt aan het beperken van en aanpassen aan klimaatverandering. Het derde criterium behandelt duurzaam gebruik en de bescherming van water. Daarnaast moet de activiteit bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie. Verder moet er sprake zijn

van preventie en bestrijding van verontreiniging. Ten slotte wordt berekend of er gezorgd wordt voor bescherming en herstel van biodiversiteit en ecosystemen.

Waterstof

Een economische activiteit die in dit Europese voorstel aan deze zes criteria voldoet is het gebruik van waterstof. Als werkgroep Duurzaamheid zijn we blij met de classificatie van waterstof als groene investering en vinden wij het noodzakelijk dat Nederland investeert in deze vorm van groene energie. We leggen uit waarom.

Proces

Waterstof kan dienen als het duurzame alternatief voor aardgas omdat bij de ▶

Bij zwaarder vervoer, zoals vrachtauto's of schepen, komt waterstof eerder in beeld omdat batterijen daarvoor momenteel te groot en te zwaar zijn.

Ook voor woningen en andere gebouwen zal waterstof maar een zeer beperkte rol spelen. Een warmtepomp is efficiënter dan een HR-ketel, maar dan is het wel belangrijk dat een huis goed geïsoleerd is. Dus alleen bij slecht te isoleren woningen zou waterstof een rol kunnen spelen.

Daarnaast kan waterstof in tijden van te lage energieproductie worden omgezet in elektriciteit en zo een rol spelen in reguliere energievoorziening.

Politiek

Onlangs riepen VVD en D66 op tot een verdubbeling van de ambitie voor waterstof: naar acht gigawatt. Een van de redenen hiervoor is de oorlog in Oekraïne. Ze willen tevens windparken op zee reserveren voor deze productie. Hier laten ze echter een mooie kans liggen. We zijn namelijk in Nederland op het punt gekomen waar duurzaam geproduceerde energie de vraag kan overtreffen. Hoe verder we in de energietransitie komen, hoe vaker een productiepiek van duurzame energie zal voorkomen. Nu worden windmolens in zo'n geval stilgezet, maar in de toekomst zullen we met buffers of batterijen moeten gaan werken om extra energie op te vangen.

Wat nu als we deze overcapaciteit van energie gebruiken voor de productie van waterstof? Een deel hiervan kan worden ingezet bij de industrie en zware mobiliteit, een ander deel kan worden omgezet in elektriciteit wanneer de vraag naar energie groter is dan het aanbod.

Als werkgroep zien we veel mogelijkheden voor waterstof en vinden we dat hier groot op ingezet mag worden. Met de classificatie van de Europese Commissie zullen investeringen in waterstof aantrekkelijker worden. Het blijft echter wel belangrijk om het gebruik van deze energie per toepassing te bekijken. □

Liever in Zwolle dan in Amsterdam

“**Een tijd terug las ik een artikel waarin stond dat rechters gemiddeld 11 procent zwaarder straffen dan 20 jaar geleden, het ging hier dan vooral over gewelds- en seksuele misdrijven. Niet alleen deze delicten werden zwaarder bestraft. Maar ook vernielingen, verkeersmisdrijven en misdrijven tegen de orde en het gezag worden ook zwaarder bestraft dan vroeger. Als mogelijke verklaring voor de zwaardere straffen werd opgegeven dat rechters langzaam beginnen toe te geven aan de roep vanuit de maatschappij om strengere straffen. Niet erg verantwoord, als je het aan mij vraagt. Want hoe gezond is het dat de roep van de maatschappij doorklinkt in de rechtszaal?**

Sinds de opkomst van de sociale media is het veel makkelijker om reacties te peilen over bepaalde onderwerpen. Open Twitter bijvoorbeeld maar eens, typ je gevraagde onderwerp in en boom: meningen vanuit alle hoeken. Een mooi voorbeeld hiervan is het schandaal rondom the Voice of Holland. Je kon er simpelweg niet omheen, kranten kopten dagenlang over Ali B, Borsato en van Rietbergen, het kwam langs op het journaal en Twitter stond vol met meningen van

duizenden Nederlanders. Gevolg van deze maatschappelijke opschudding? Het OM opent een zaak. Heel goed als je het aan mij vraagt, maar wat is er gebeurd met alle soortgelijke aangiftes die jaarlijks blijven liggen? Krijgen die dan te weinig media-aandacht?

Ons huidige democratische rechtsstaat is gegrond op de Trias politica: de 3 machten - de wetgevende macht, de uitvoerende macht en de rechtsprekende macht - zijn gescheiden van elkaar, controleren elkaar maar zouden elkaar niet moeten beïnvloeden. Waar de politiek dan soms emotioneel en meeslepend kan zijn is het juist aan de rechtsprekende macht om neutraliteit en gezag uit te stralen. Want dat hebben wij immers, als democratisch land, zo bepaald met elkaar. Als langzamerhand de autoriteit en integriteit van de rechtbank beginnen te vervagen kun je jezelf afvragen of dit slechts incidenteel is of dat deze verzwaring van straffen een patroon laat zien.

De rechters in Amsterdam spannen hierin de kroon: waar in de landelijke richtlijnen staat dat je maximaal 3 maanden een celstraf kan krijgen voor een handgranaat voor de deur neerleggen, krijg je in Amsterdam 18 maanden lang een gevangenisstraf. Waarom zijn de straffen hoger in Amsterdam? De rechters willen graag een statement maken tegen het hoge aantal liquidaties en schietpartijen in de stad. Al met al: als je iemand neerschiet in Zwolle zit je minder lang vast dan wanneer je iemand neerknalt in Amsterdam... □

Grenzen aan veiligheid?

Ruim een jaar geleden werd Nederland opgeschrikt door de moord op Peter R. de Vries. De man, bevlogen in zijn werk als misdaadjournalist, werd meedogenloos door zijn hoofd geschoten. Zomaar midden op straat, op klaarlichte dag. Persoonlijk was ik nogal van slag door deze gebeurtenis. Hoe kan het dat in een land als Nederland de criminele wereld zoveel te zeggen heeft? Dat iemand die zich zijn leven lang inzet voor het bestrijden van onrecht dit met de dood moet bekopen? De gebeurtenis beroofde me van een stukje naïviteit: **blijkbaar zijn we in Nederland**

maar tot op zekere hoogte vrij. Blijkbaar is het beperkt mogelijk om voor het recht op te komen. Wanneer je buiten kaders treedt, zoals Peter R. de Vries dat schijnbaar deed, verklaar je jezelf in zekere zin vogelvrij. Is dit een samenleving waarin wij willen leven?

De moord op Peter R. de Vries is geen op zichzelf staande gebeurtenis. In 2019 werd ook Derk Wiersum, advocaat in het Marengo-proces, vermoord. Peter R. de Vries was vanaf 2019 eveneens bij het dit proces betrokken als adviseur en vertrouwenspersoon van

Nabil B., kroongetuige in het Marengo-proces. Eerder al werd de broer van Nabil B. vermoord. De genoemde moorden hadden grote impact op de maatschappij. De gebeurtenissen werden ook wel “aanslagen op de rechtsstaat” genoemd. En terecht. Als maatschappij hebben wij kaders afgesproken waarin vrijheid, rechtszekerheid en rechtsgelijkheid voor de burger centraal staan. Advocaten en misdaadjournalisten spelen een belangrijke rol in het waarborgen en bestendigen van deze kaders. Door de moorden op bovengenoemde ▶

“**Een meer fundamentele reflectie is nodig op de veiligheid in onze samenleving.**”

personen worden de principes van de rechtsstaat op grove wijze geschonden en wordt het almaar moeilijker om voor het recht op te komen. Een zorgwekkende ontwikkeling.

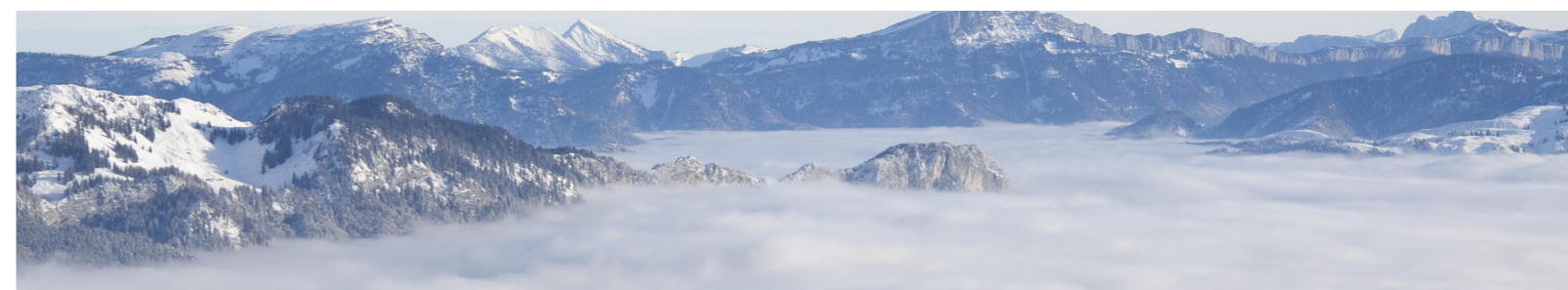
Hoe gaan we als maatschappij om met gebeurtenissen als deze? De verontwaardiging en verslagenheid na de moord op Peter R. de Vries was groot. Op zulke momenten lijken we als Nederlanders, ondanks alle verscheidenheid, toch wel wat moraal te delen. Ik maak me echter zorgen over de meer fundamentele moraal die onder deze gebeurtenissen ligt: zijn wij nog bereid te strijden voor

het recht en onze rechtsstaat? Ten tijde van de moord gingen er stemmen op in de trant van: “dat is het risico van het vak”, “hij wist dat dit hem zijn leven kon kosten”. De redenatie impliceert dat wij, als gewone burgers, vooral in onze schulp moeten kruipen willen we dergelijke risico’s mijden. Individualistische benaderingen als deze zullen uiteindelijk leiden tot een verdere teloorgang van de principes van onze rechtsstaat.

Als behoeders van de rechtsstaat worden vermoord vraagt dit mijns inziens om een radicale houding vanuit de

maatschappij. Deze houding gaat verder dan het invullen van een condoleanceregister. Een meer fundamentele reflectie is nodig op de veiligheid in onze samenleving. Ben je alleen veilig als je op de gebaande wegen wandelt, risico’s mijdt en jouw normen binnen de kaders van het ‘geaccepteerde’ vallen? Het lijkt misschien de weg van de minste weerstand, maar resulteert in samenleving waarin niet moraal, maar individualisme zegeviert.

Het verdedigen van de principes van de rechtsstaat is een taak die verder gaat dan ▶

het verbeteren van beveiliging. In onze ‘cancel-culture’ zijn we nog wel eens geneigd onze individuele normen en waarden te projecteren op de wereld om ons heen. Een oordeel is al snel geveld. Er lijkt soms weinig nuance te zijn, iets wat de rechtsstaat juist wel beoogt door bepaalde gradaties in straffen en het stimuleren van re-integratie. De rechtsstaat is er tevens op gericht de veiligheid van minderheden te waarborgen. Verder heeft iedereen het recht om voor onschuldig te worden gehouden, tenzij schuld wordt bewezen: een principe dat we in onze persoonlijke oordelen nog weleens vergeten.

Het waarborgen van een

veilig land in de toekomst begint bij onszelf, namelijk bij het onderzoeken en respecteren van de principes van de rechtsstaat. Een actieve houding ten opzichte van van onze collectieve principes kan ons behoeden voor een maatschappij waarin we meer en meer beperkt worden in ons doen en laten. Laten we met Peter spreken: “on bended knees, no way to be free”. □

“**De verontwaardiging en verslagenheid na de moord op Peter R. de Vries was groot.**”

Redacteur: Anne Kelder

Veiligheid in de Tweede Kamer, hoe zit dat?

Het lijkt steeds meer langs te komen in het nieuws: de Kamervoorzitter moet ingrijpen nadat er iets is gezegd in de Tweede Kamer wat niet door de beugel kan. Een extreem voorbeeld zagen we in januari 2022. Forum voor Democratie-Kamerlid Gideon van Meijeren riep tijdens zijn spreektijd op tot wetteloosheid. Kamervoorzitter Vera Bergkamp (D66) greep in en ontnam van Meijeren het woord. Het oproepen tot wetteloosheid is een vrij duidelijk voorbeeld van overschrijdende taal tijdens een debat, maar wie bepaalt er eigenlijk wat wel en niet gezegd mag worden in de Kamer en hoe is dat wettelijk geregeld?

De eerste vraag is makkelijk te beantwoorden: de voorzitter. Hij of zij leidt het debat en daarnaast spreken de Kamerleden die meedoen aan het debat ook enkel via de voorzitter. Dit wordt gedaan om het debat zo zakelijk mogelijk te houden. Ook is de voorzitter degene die een Kamerlid kan onderbreken in het geval van een bedreiging of een andere ongepaste opmerking. Kamerleden zijn het daar geregeld niet mee eens. Van Meijeren protesteerde fel toen voorzitter Bergkamp hem had onderbroken, waarop ze later een-op-een

in gesprek gingen over wat wel en niet mag in een debat. Kamerleden mogen natuurlijk commentaar hebben op de voorzitter, maar de wet is duidelijk in de bevoegdheden van de voorzitter.

Alle regelingen omtrent vergaderingen in de Tweede Kamer staan namelijk vast in het Reglement van de Orde. Meer precies: in artikel 8.16 staat alles wat valt onder ongeoorloofd gedrag tijdens een vergadering. Van beledigen en verstoren van de orde tot 'het instemming betuigen met of aansporen tot onwettige handelingen'. In het daaropvolgende artikel (8.17) staat dat de voorzitter een spreker het woord kan ontnemen, mits hij of zij de spreker eerst heeft gewaarschuwd en de spreker niet zijn spreekwijze of gedrag heeft veranderd.

In het geval van van Meijeren, Bergkamp had aangegeven dat het Forum voor Democratie-Kamerlid of aangifte moest doen tegen de minister of moest zwijgen. Aangifte zag het kamerlid geen brood in, maar zwijgen lukte ook niet: later in het debat bevestigde hij dat hij inderdaad opriep tot wetteloosheid. Aangezien Bergkamp hem al had gewaarschuwd, stond zij wettelijk in haar recht om van Meijeren het woord te ontnemen. □

“**wie bepaalt er eigenlijk wat wel en niet gezegd mag worden in de Kamer en hoe is dat wettelijk geregeld?**”

Redacteur: Antrude Oudman

Veiligheid voor iedereen

“

We moeten niet denken: ik ben voor veiligheid, en dan stoppen met denken. Doorbreek de kramp door terug te gaan naar uitgangspunten waarin iedereen zich herkent.

Hoe garanderen we veiligheid voor iedereen? En dan vraag ik niet om de slecht onderbouwde ‘meer politie en strenger straffen’-roep op rechts. Het gaat me om samenleven. Ik bedoel de veiligheid van een individu in een gemeenschap, het verschil tussen erbij horen of niet.

Ik moet denken aan een gesprek dat ik had met dominee Wielie Elhorst in 2019. Voor een PerspeX over ‘hete hangijzers’ ging ik in gesprek over - Elhorst souffleerde me vriendelijk - ‘Ik zeg meestal LHBTI+.’ Ik vroeg hoe hij zijn visie bijbels onderbouwde en hij gaf concrete punten, maar zei meteen dat hij had geleerd niet puur daarover te praten. Dat wordt een woordenstrijd, zei hij, je komt niet verder.

Dat zette me aan het denken. Uitgebreid onderzoek naar argumenten en onderbouwing is niet stap één. Want je graaft jezelf in, smijt alleen met voors en tegens. Wat is wél de eerste stap? Pragmatisch platslaan. Doorbreek de kramp door terug te gaan

naar uitgangspunten waarin iedereen zich herkent, los van geaardheid of gender. Naasteliefde. Seksualiteit. Maar bovenal: veiligheid. Elhorst vatte zijn betoog samen met: christenen, ongeacht hoe je denkt over LHBTI+’ers, zorg dat ze zich veilig voelen in de kerk.

Het raakte me: dat veiligheid niet vanzelfsprekend is. En dat veiligheid specifieke scheidslijnen kent in (geloofs)gemeenschappen. Kort na publicatie zei een verontwaardigde lezer: waarom hadden we zulke activistische, eenzijdige mensen geïnterviewd? Ik was verbluft. Eenzijdig? Ik wees op Elhorsts nuances en begrip voor andermans’ mening. Ik

wees op de kern: garanderen van veiligheid. ‘Alsof iemand daar tegen is,’ zei de lezer.

Toen viel het kwartje. Ja, dacht ik. Als we denken: ik ben voor veiligheid, en dan stoppen met denken vóór het tot zelfreflectie komt, snap ik dat die veiligheid maar niet tot stand komt.

Zelfreflectie

Bij vlagen duikt dat kwartje weer op. Zelfreflectie is een vaardigheid die o zo moeilijk onder de knie te krijgen is. Ik kan bijvoorbeeld foeteren over ‘de samenleving’, ‘de kerk’, ‘de politiek’ of ‘de westerse wereld’ terwijl ik deel ben van die samenleving, die kerk, dat politieke proces en die westerse wereld. Ik creëer ▶

afstand tot die abstracte boosdoener, maar dan hoor ik dus niet bij degenen die zijn benadeeld of die het moeten oplossen. Het blijven ‘anderen’. Ik heb gewoon een mening en sta dus boven het probleem. In hoeverre ga ik uit van een ‘ons’?

Zelfreflectie is pijnlijk. Ik word heel moe van de vraag: wat moeten we doen tegen het

populisme in onze democratie? Want democratie betekent dat mensen óók kunnen stemmen voor dingen waar ik tegen ben. En ja, er zijn grenzen, onze rechtsstaat is niet ongewapend. Maar we moeten niet stoppen bij de constatering: tja, mensen omarmen ‘nu eenmaal’ (rechts-) populistisch stemmen of antisemitisme, neonazisme, religieus fundamentalisme of ander extreem gedachtegoed.

Want blijkbaar zoeken mensen iets dat ze dáár vinden. Dat zegt ook iets over mijzelf, mijn waarden en mijn groep, dat het daar niet wordt gevonden. Populisme bestaat al sinds democratie bestaat, maar stop alsjeblieft niet daar met denken.. ▶

Open deuren

Laatst was ik op een avond waar een politiek heet hangijzer flinke discussie opleverde. Niemand stond te schreeuwen, maar de voors en tegens waren duidelijk aanwezig. In elk antwoord en elke vraag zat getouwtrek. Ik dacht aan het kwartje, probeerde het pragmatisch plat te slaan. Waar komt het op neer? Altijd de universele,

overkoepelende thema’s.

Vrede. Veiligheid. Rechtvaardigheid. Het lijken open deuren. Alsof iemand daar tegen is. Ja, maar wie spreekt de thema’s uit en reflecteert erop? Hoe leggen we een brug, hoe zorgen we voor veiligheid? □

“

Zelfreflectie is een vaardigheid die o zo moeilijk onder de knie te krijgen is”

Erfgoed te koop

“

De erfgoedwet is verbeterd, maar er is nog werk aan de winkel om erfgoed uit handen van de Oranjes en andere kunstbarbaren te houden.”

In Amersfoort is sinds 2021 een groot gebouw gerezen. Het staat langs de snelweg en ziet er een beetje uit als een grote blokkendoos. Dit gebouw beheert voor een groot gedeelte de Collectie Nederland en wordt daarom ook Collectie Centrum Nederland genoemd. De Collectie Nederland is een kunstcollectie die het verhaal van Nederland vertelt. Daaronder vallen belangrijke objecten zoals Het Melkmeisje, het Gezicht op Delft, maar ook meubels en andere gebruiksobjecten. In totaal zijn er 190 collecties aangesloten en dat levert rond de 7 miljoen objecten op. Door het nieuwe centrum worden objecten fysiek beschermd, mot en roest zouden ze immers weg kunnen vreten. Maar beschermt dit Centrum ook tegen de toe-eigeningsdrift van ons Koninklijk Huis?

In 2013 hebben de Oranjes hun ziel wederom verkocht aan de mammon. Onze Koninklijke Familie heeft toen namelijk een metersgroot doek van Raden Saleh verkocht aan een museum in Singapore. In principe zou daar niet zo veel mis mee hoeven zijn, privébezit is immers privébezit hoor ik juristen al tegenwerpen. In het geval van het schilderij Boschbrand van Raden Saleh blijkt dat het ingewikkelder en genuanceerder ligt rondom erfgoed en cultuurgoederen. Dit voorbeeld is exemplarisch hoe de Oranjes lange tijd met cultuurgoederen van onschatbare waarde voor de collectie van Nederland, zijn omgesprongen.

Raden Saleh was namelijk een kunstenaar uit toenmalig Nederlands-Indië en werd in Nederland financieel ondersteund door de staat. Als dank voor die financiële toelage heeft hij het metersgrote doek van de Boschbrand cadeau gedaan aan Willem III. In een begeleidende brief schrijft hij zijn dank uit en hoopt hij met dit schilderij ook weer aanspraak te kunnen maken op de rianten beurs die hem door het Ministerie van Koloniën werd verstrekt. Het doek raakt vanaf 1906 lang kwijt en wordt in 2007 teruggevonden. Na een lange noodzakelijke restauratie verruilt het doek Nederland

voor de National Gallery Singapore. Geen enkel Nederlands museum heeft dit doek aangeboden gekregen. Naar verluidt heeft het doek tussen de 3 en 5 miljoen dollar opgeleverd. Het is vreemd dat de Boschbrand het land heeft kunnen verlaten. In theorie zou cultureel erfgoed namelijk beschermd moeten worden en moeten zijn. Cultureel erfgoed is van groot belang om het verhaal van Nederland te kunnen vertellen. Aan de hand van objecten kan inzichtelijk worden gemaakt hoe Nederland is geworden tot het land dat ze nu is en wat er in de geschiedenis allemaal is gebeurd. Een kunstenaar ▶

die op voorspraak van het Ministerie van Koloniën in Nederland kunst maakt zou logischerwijs moeten horen bij het verhaal van Nederland. Om dat te beschermen zijn er verschillende wetten en regels. Belangrijke cultuurgoederen, zoals De Nachtwacht, mogen het land bijvoorbeeld niet verlaten en mogen al helemaal niet verkocht worden. In het geval van Saleh is er schimmig

genoeg een vergunning uitgegeven voor het uitvoeren van de Boschbrand, een week na de aanvraag door het museum in Singapore. Dit had nooit mogen gebeuren en vraagt dan ook om een striktere handhaving van de erfgoedwet. Als directe aanleiding van de omstrede kunstverkoop van met name de Oranjes is commissie Pechtold opgericht. Ze had als taak te

onderzoeken hoe cultureel erfgoed beter beschermd kan blijven. Dat kan door actiever in te zetten op het bestempelen van kunst tot cultureel erfgoed. Daardoor wordt het beschermd bezit en mag het niet zomaar naar het buitenland. Na deze commissie kwam de commissie Collectie Nederland onder leiding van Buma met een plan om hoe privébezit op die manier beschermd kan worden. ▶

Door in te zetten op een vernieuwd uitvoervergunningensysteem zou cultureel erfgoed beter beschermd zijn. De lijst met beschermde erfgoedobjecten is namelijk niet in lijn met de dynamische collectie van de Collectie Nederland. Het uitvoervergunningensysteem heeft als nadeel dat er totaal geen lijn meer zit in de bescherming van cultureel erfgoed. Per geval wordt dan bekeken of het object uitgevoerd mag worden. Raadzamer zou zijn om, zoals in meer zuidelijk Europese landen het geval is, wettelijke criteria vast te stellen waarop niet uitgevoerd mag worden. Op die manier wordt er een juridisch kader opgetrokken waaraan cultureel erfgoed moet voldoen, wil het wettelijk beschermd zijn. Daarmee

ontstaat er ook een lijn in de Collectie Nederland en kan de collectie evengoed dynamisch blijven.

Het gebouw in Amersfoort laat zien dat in Nederland waarde wordt gehecht aan goede omstandigheden voor kunst en cultureel erfgoed. Nu is het zaak om de objecten niet alleen fysiek te beschermen. De stappen van beide commissies hebben geholpen de erfgoedwet verder te herzien en te verbeteren, maar er is nog werk aan de winkel om erfgoed uit handen van de Oranjes en andere kunstbarbaren te houden. □

HEB JIJ OOK DE KLEINE LETTERS IN JE CONTRACT GELEZEN?

Ik adviseer je hier graag over!
Maarten - jurist • www.rmu.nu

SAMEN
WERKT
BETER

In de media

Het was een roerige zomer voor PerspectieF, een nieuw bestuur is aangetreden en laat zich gelden op verschillende fronten. Ook zien we dat het verschillende leden het aandurven om voor de krant te schrijven, met nu zelf een publicatie in de Telegraaf. Aangezien de vorige editie erg lang bij de drukker lag, zien ook nog wat lente actie voorbijkomen.

- Toenmalig bestuurslid Internationaal Wouter-Jan van der Graaf schreef met BBB-beleidsmedewerker Alexander Hendriks een opiniestuk voor de Telegraaf op 8 maart 2022 met de waarschuwing te waken voor russofobie.
- Op 23 mei overhandigde de werkgroep Ontwikkelingssamenwerking namens PerspectieF het manifest Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen aan Tweede Kamerlid Stieneke van der Graaf. Het manifest is mede door veel andere politieke jongerenorganisaties geschreven: over ambitieuze regelgeving om slavernij en mensenrechtenschendingen tegen te gaan.
- Het evenement 'Zichtbaar geloven' dat PerspectieF met koepelorganisatie Moslim Studenten Associatie NL organiseerde op 16 mei werd door het Nederlands Dagblad belicht.
- De opvangcrisis in Ter Apel was een hot topic binnen en buiten PerspectieF. Zo schreef bestuurslid lokaal en leden Evelijn Zandberg op de PerspectieF-website een blog over haar bezoek in augustus. Voorzitter Jens Mostert ging met het ND in gesprek over de situatie. Op 30 augustus verscheen het interview over onder andere de onvrede over de asieldeal in de krant.
- Onze penningmeester en vice-voorzitter Arjen Breeman was te gast op 30 augustus bij het SBS-programma HLF8 om verder te praten over de ontevredenheid over het kabinetsbeleid.
- Ons bestuurslid politiek Nathan Kramer was de afgelopen twee maanden vaak te gast bij BNR Breekt als panellid, waar hij onder andere heeft gepraat over de huidige energiesituatie, de woningmarkt en Ter Apel.
- Antrude Oudman schreef een opiniestuk over de toekomst van de landbouw, waarin gepleit wordt voor een nieuw Convenant Weidegang. Dit artikel verscheen 13 september in het ND.

Colofon

Hoofdredacteur:
Marlies Oevermans

Redactie:
Anne Kelder
Daniël van Holten
Gerard Saurwalt
Nathan Kramer
Tim Woertink

Design:
Jeroen van Kooten
The Concept Consigliere

Eindredacteur:
Marnix Koops

Vertrekkend hoofdredacteur:
Antrude Oudman

PerspeX online

Viermaal per jaar verschijnt het magazine, maar als redactie schrijven we ook regelmatig voor de site. Je vindt onze artikelen op www.perspectief.nl/nl/perspex en op de hoofdpagina van de site! Artikelen die onder meer afgelopen maanden zijn verschenen:

Stikstofcrisis: samen komen tot een passende oplossing (12 juli 2022)

Bezint eer ge begint: waarom de ChristenUnie niet verdere referenda moet accepteren (3 september 2022)

Opinie: ChristenUnie blijft onverzettelijk tegenover drugs - moet PerspectiefF eerste aanzet geven voor meer maatwerk? (27 september 2022)

Opinie: Past meditatie binnen het christendom? (18 oktober 2022)

Wat vind jij?

Als PerspeX-redactie zetten we ons in om elk kwartaal een magazine vol genuanceerde of juist uitgesproken stukken te schrijven. We houden wel van een politieke discussie en da's inmiddels niet alleen tot het magazine beperkt: we plaatsen ook regelmatig online stukken. Waar moeten we over schrijven? Laat het ons weten als we een thema op moeten pakken voor de site of in het magazine! Discussieer mee!

Mail: perspex@perspectief.nu
Instagram: [@cu_perspex](https://www.instagram.com/cu_perspex)

Wat zoeken jou!

De redactie van PerspeX zoekt versterking! Schrijf jij helder en graag? Wil je interessante mensen over actuele politieke thema's spreken, of in de pen klimmen om een onderbouwde kritische mening te geven? Stuur jouw sollicitatie naar perspex@perspectief.nu en wie weet verwelkomen we jou als nieuw lid van de redactie!